

Giáo viên: Huỳnh Thị Thu

Tổ: Sử-Địa-KTPL

Ngày soạn: 20/2/2026

Tiết: 29, 30, 31, 32

CHỦ ĐỀ 6: MỘT SỐ NỀN VĂN MINH TRÊN ĐẤT NƯỚC VIỆT NAM (TRƯỚC NĂM 1858)

BÀI 11: VĂN MINH CHĂM PA, VĂN MINH PHÙ NAM

I. MỤC TIÊU

1. Về kiến thức

- Nêu được cơ sở hình thành các nền văn minh cổ trên đất nước Việt Nam: Văn minh Chăm Pa, văn minh Phù Nam.
- Trình bày được một số thành tựu tiêu biểu của các nền văn minh cổ trên đất nước Việt Nam.
- Liên hệ để thấy được sức sống trường tồn và ý nghĩa, vai trò của những thanh tựu văn minh đó đối với việc phát triển của quốc gia Việt Nam hiện nay.

2. Về năng lực

- **Năng lực chung:** Năng lực giao tiếp và hợp tác; tự học; giải quyết vấn đề.
- **Năng lực đặc thù:**
 - + Tái hiện kiến thức lịch sử, xác định mối quan hệ giữa các sự kiện, hiện tượng lịch sử.
 - + Rèn luyện kỹ năng sưu tầm, sử dụng và khai thác tư liệu lịch sử để tìm hiểu về văn minh cổ trên đất nước Việt Nam; Sử dụng và quan sát bản đồ Đông Nam Á và Việt Nam qua phần mềm Google Earth.
 - + Rèn luyện kỹ năng sưu tầm và khai thác tư liệu trong học tập lịch sử; kỹ năng giải thích, phân tích, hệ thống hoá, sơ đồ hoá.. thông tin các vấn đề lịch sử.

3. Về phẩm chất

- Biết trân trọng giá trị văn minh mà ông cha đã gây dựng từ thời xa xưa.
- Có ý thức giữ gìn và phát huy những giá trị văn hoá tốt đẹp của dân tộc.

II. THIẾT BỊ DẠY HỌC VÀ HỌC LIỆU

1. Giáo viên

- Giáo án MS Powerpoint.
- Bản đồ Đông Nam Á và Việt Nam.
- Một số hình ảnh được phóng to, một số tư liệu lịch sử tiêu biểu gắn với nội dung bài học.
- Phần mềm Google Earth.
- Máy tính, máy chiếu (nếu có).

2. Học sinh

- Tranh ảnh, tư liệu sưu tầm liên quan đến bài học và dụng cụ học tập theo yêu cầu của GV

III. TIẾN TRÌNH DẠY HỌC

1. Khởi động

- a. Mục tiêu: Kích thích tư duy của học sinh trong bài học, tạo hứng thú, lôi cuốn, kích thích HS muốn khám phá về các quốc gia cổ trên đất nước Việt Nam.

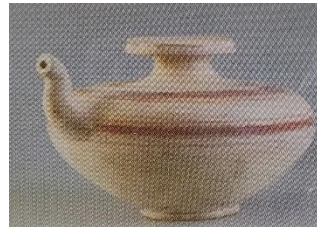
b. Nội dung: GV chiếu các hình ảnh như hình số 1(tr. 93, sgk) hoặc trên mạng Internet và nêu câu hỏi.

1. 1. Trống đồng Ngọc Lũ (Hà Nam)

1. 2. Đài thờ Trà Kiệu (Quảng Nam)

1. 3. Bình gốm ken-di (thuộc văn hoá Óc Eo)

c. Sản phẩm: Học sinh sẽ quan sát hình ảnh và trả lời câu hỏi

d. Tổ chức thực hiện:

GV đặt câu hỏi: *Các hình ảnh 1(tr. 93, sgk) khiến các em liên tưởng đến quốc gia cổ, nền văn minh nào trên đất nước Việt Nam? Em hãy chia sẻ một vài hiểu biết của mình về các thành tựu đó.*

HS quan sát và trả lời theo yêu cầu của GV.

GV nhận xét và dẫn dắt vào bài mới: Các hình ảnh trên tượng trưng cho 3 quốc gia cổ đại gắn liền với 3 nền văn minh được hình thành trên dải đất nước hình chữ S. Để hiểu rõ hơn về sự ra đời cùng với đó là các thành tựu của 3 quốc gia cổ nói trên thì hôm nay chúng ta qua bài thứ 11 “Một số nền văn minh cổ trên đất nước Việt Nam”.

2. Hình thành kiến thức mới

Hoạt động 1: Tìm hiểu về văn minh Chăm- pa

a. Mục tiêu:

- Giúp HS có khả năng tìm kiếm, chọn lọc, khai thác nguồn tư liệu để khám phá, tìm hiểu về nền văn minh Chăm pa.

- Nêu được cơ sở hình thành nền văn minh Champa: ĐKTN, CSXH, ảnh hưởng từ văn minh Ấn Độ.

- Trình bày được những thành tựu tiêu biểu của văn minh Chăm pa.

b. Nội dung: Học sinh nghiên cứu video, google Earth, SGK và thảo luận cặp, nhóm để trình bày.

c. sản phẩm: HS nêu được sự ra đời và thành tựu chủ yếu của văn minh Chăm pa.

d. Tổ chức thực hiện

Hoạt động dạy- học	Sản phẩm cần đạt
--------------------	------------------

* Tìm hiểu cơ sở hình thành văn minh Chăm-pa <i>Bước 1:</i> chuyển giao nhiệm vụ GV yêu cầu HS/GV truy cập đường link https://youtu.be/X9XSi_FoF04 (giới thiệu vương quốc Champa-Phù nam) hoặc dùng phần mềm Google Earth để cho HS quan sát điều kiện tự nhiên (quan sát vị trí các tỉnh miền Trung, cao nguyên Trường Sơn, dãy núi Hoàng Sơn,...). Sau đó, GV chia lớp từng cặp tìm hiểu cơ sở hình thành văn minh Chăm-pa: - <i>Em hãy cho biết nền văn minh Chăm-pa được hình thành trên những cơ sở nào?</i> <i>Bước 2:</i> thực hiện nhiệm vụ HS quan sát video, Google Earth và dựa vào sgk thảo luận từng cặp tìm hiểu cơ sở hình thành văn minh Chăm-pa. <i>Bước 3:</i> Báo cáo kết quả hoạt động GV yêu cầu 2 cặp HS báo cáo kết quả thảo luận về cơ sở hình thành. <i>Bước 4:</i> đánh giá kết quả thực hiện nhiệm vụ. HS cặp khác phân tích, nhận xét đánh giá những kết quả của cặp học sinh báo cáo. GV nhận xét, bổ sung, chốt ý kiến thức cần đạt. * Tìm hiểu một số thành tựu tiêu biểu văn minh Chăm-pa <i>Bước 1:</i> chuyển giao nhiệm vụ GV tiếp tục yêu cầu HS truy cập đường link https://youtu.be/X9XSi_FoF04 (giới thiệu vương quốc Champa-Phù nam) kết hợp dựa vào sgk tìm hiểu một số thành tựu tiêu biểu theo từng nhóm: - Nhóm 1: Tìm hiểu sự ra đời nhà nước Chăm-pa. - Nhóm 2: Tìm hiểu hoạt động kinh tế và chữ viết. - Nhóm 3: Tìm hiểu đời sống vật chất. - Nhóm 4: Tìm hiểu đời sống tinh thần. <i>Bước 2:</i> thực hiện nhiệm vụ	1. Văn minh Chăm - pa a. Cơ sở hình thành * Điều kiện tự nhiên: Hình thành và phát triển từ thế kỷ II-XV trên địa bàn các tỉnh miền Trung và Cao nguyên Trường Sơn Việt Nam ngày nay (đọc tư liệu 2, tr.99) *Cơ sở xã hội: - Cư dân văn hoá Sa Huỳnh chính là cư dân cổ kết hợp với nhóm cư dân khác tạo nên nền văn minh Chăm- pa. - Cơ cấu xã hội là dạng lãnh địa và liên minh cụm làng, đứng đầu là thủ lĩnh tối cao. b. Thành tựu tiêu biểu a. Tổ chức xã hội và nhà nước - Cư dân Chăm-pa chủ yếu sống trong các làng xóm, duy trì quan hệ cộng đồng và thần tộc. - Sự ra đời nhà nước Lâm Ấp năm 192 đầu CN với hệ thống tổ chức BMNN theo mô hình chuyên chế TW tập quyền và ngày càng hoàn thiện từ TW đến địa phương. * Hoạt động kinh tế và đời sống vật chất - Trồng lúa nước, chăn nuôi gia súc và TCN phát triển - Người Chăm-pa rất giỏi nghề buôn bán bằng đường biển. - Gạo nếp, gạo tẻ là lương thực chính. - Trang phục: dùng vải quần ngang lưng trở xuống, sử dụng trang sức.
--	--

HS quan sát video và dựa vào sgk thảo luận từng nhóm tìm hiểu một số thành tựu tiêu biểu văn minh Chăm-pa. <i>Bước 3:</i> Báo cáo kết quả hoạt động GV yêu cầu các nhóm HS báo cáo kết quả thảo luận. <i>Bước 4:</i> đánh giá kết quả thực hiện nhiệm vụ. HS giữa các nhóm nhận xét đánh giá chéo với nhau những kết quả của từng nhóm báo cáo. GV nhận xét, bổ sung kết hợp chiếu các tranh ảnh phóng to trong sgk cho HS theo dõi và chốt ý kiến thức cần đạt.	- Nhà ở: vua ở nhà lầu cao, dân thường ở nhà sàn. - Phương tiện di chuyển chủ yếu bằng thuyền - Kỹ thuật làm gốm, xây dựng tháp rất phát triển. * Đời sống tinh thần - Chữ viết: Dựa trên chữ Phạn (Ấn Độ) tạo ra chữ Chăm cổ, được coi là loại chữ cổ nhất ở ĐNÁ và tồn tại đến ngày nay. - Tín ngưỡng, tôn giáo, lễ hội: có nhiều tín ngưỡng truyền thống (thờ cúng tổ tiên, vạn vật hữu linh, thờ sinh thực khí,...) và tiếp thu văn hoá từ Ấn Độ nên tiếp thu: Phật, Hin-đu giáo,... - Kiến trúc, điêu khắc: mang ảnh hưởng kiến trúc tôn giáo.
--	---

Hoạt động 2: Tìm hiểu về văn minh Phù Nam

a. Mục tiêu:

- Nêu được cơ sở hình thành văn minh Phù Nam.
- Trình bày được những thành tựu tiêu biểu của văn minh Phù Nam về đời sống vật chất, đời sống tinh thần, tổ chức xã hội, Nhà nước.
- Biết vận dụng hiểu biết về các nền văn minh cổ nói trên để giới thiệu về đất nước, con người Việt Nam. Nhận thức được giá trị trường tồn của các nền văn minh cổ trên đất nước Việt Nam. Có ý thức trân trọng truyền thống lao động cần cù, sáng tạo của dân tộc Việt Nam trong lịch sử. Có ý thức trách nhiệm trong việc góp phần bảo tồn các di sản văn hoá của dân tộc.

b. Nội dung: Học sinh nghiên cứu SGK và thảo luận nhóm để trình bày.

c. sản phẩm: HS nêu được sự ra đời và thành tựu chủ yếu của văn minh Phù Nam.

d. Tổ chức thực hiện

Hoạt động dạy- học	Sản phẩm cần đạt
* Tìm hiểu cơ sở hình thành văn minh Phù Nam. <i>Bước 1:</i> chuyển giao nhiệm vụ GV yêu cầu HS/GV truy cập đường link https://youtu.be/X9XSi_FoF04 (giới thiệu vương quốc Champa-Phù nam) hoặc dùng phần mềm Google Earth để cho HS quan sát điều kiện tự nhiên (quan sát vị trí khu vực Nam Bộ ngày nay, quan sát sông Mê Công). Sau đó, GV chia lớp từng cặp tìm hiểu cơ sở hình thành văn minh Phù Nam:	2. Văn minh Phù Nam a. Cơ sở hình thành * Điều kiện tự nhiên: nằm trên khu vực Nam Bộ ngày nay, thuộc hạ lưu sông Mê Công. * Cơ sở xã hội: - Văn hoá Óc Eo là tiền thân của văn minh Phù Nam. - Khoảng cuối TNK I TCN nền nông nghiệp, thủ công nghiệp, trao đổi hàng hoá phát triển; cấu trúc làng chài- nông-

- Em hãy cho biết nền văn minh Phù Nam được hình thành trên những cơ sở nào? Bước 2: thực hiện nhiệm vụ HS quan sát video, Google Earth và dựa vào sgk thảo luận từng cặp tìm hiểu cơ sở hình thành văn minh Chăm-pa. Bước 3: Báo cáo kết quả hoạt động GV yêu cầu 2 cặp HS báo cáo kết quả thảo luận về cơ sở hình thành. Bước 4: đánh giá kết quả thực hiện nhiệm vụ. HS cặp khác phân tích, nhận xét đánh giá những kết quả của cặp học sinh báo cáo. GV nhận xét, bổ sung, chốt ý kiến thức cần đạt. * Tìm hiểu một số thành tựu tiêu biểu văn minh Phù Nam Bước 1: chuyên giao nhiệm vụ GV tiếp tục yêu cầu HS truy cập đường link https://youtu.be/X9XSi_FoF04 (giới thiệu vương quốc Champa-Phù nam) kết hợp dựa vào sgk tìm hiểu một số thành tựu tiêu biểu theo từng nhóm: - Nhóm 1: Tìm hiểu sự ra đời nhà nước Phù Nam. - Nhóm 2: Tìm hiểu hoạt động kinh tế. - Nhóm 3: Tìm hiểu đời sống vật chất. - Nhóm 4: Tìm hiểu đời sống tinh thần. Bước 2: thực hiện nhiệm vụ HS quan sát video và dựa vào sgk thảo luận từng nhóm tìm hiểu một số thành tựu tiêu biểu văn minh Phù Nam. Bước 3: Báo cáo kết quả hoạt động GV yêu cầu các nhóm HS báo cáo kết quả thảo luận. Bước 4: đánh giá kết quả thực hiện nhiệm vụ. HS giữa các nhóm nhận xét đánh giá chéo với nhau những kết quả của từng nhóm báo cáo. GV nhận xét, bổ sung kết hợp chiếu các tranh ảnh phóng to trong sgk cho HS theo dõi và chốt ý kiến thức cần đạt.	thương nghiệp ra đời, đây chính là tiền đề cho nhà nước ra đời. - Đây cũng là nơi giao thoa của nhiều tộc người, là tiền đề để thành lập vương quốc Phù Nam sau này. b. Thành tựu tiêu biểu * Tổ chức xã hội và nhà nước - Cư dân sống chủ yếu trong xóm làng, có quan hệ lỏng lẻo, bị chia cắt bởi rừng rậm, đầm lầy. - Ra đời vào khoảng thiên niên kỷ I TCN, ngày càng hoàn thiện và hùng mạnh vào khoảng thế kỷ III-V. * Hoạt động kinh tế và đời sống vật chất - Trở thành trung tâm thương mại, thương nhân nhiều nước đều ghé qua khu vực cảng Óc Eo để trao đổi buôn bán. - Một số nghề thủ công và nông nghiệp cũng khá phát triển. - Nhà ở: Cư dân ở đây sống ở ngôi nhà sàn rộng làm bằng gỗ. - Đi lại bằng ghe, thuyền,... - Lương thực, thực phẩm chủ yếu là lúa, thịt, thủy sản. - Trang phục: đàn ông đóng khố, phụ nữ mặc váy và mang đồ trang sức. * Đời sống tinh thần - Tín ngưỡng, tôn giáo: đa thần (thờ thần Mặt Trời) và phồn thực (thờ sinh thực khí). - Tiếp tôn giáo Ấn Độ: Phật, Hin-đu giáo. - Phong tục, tập quán: Chôn người chết bằng: thủy táng, hỏa táng, thổ táng, điều táng.
--	---

3. Hoạt động luyện tập

a. Mục tiêu: Nhằm củng cố lại vững hơn kiến thức đã học và lĩnh hội được kiến thức mới mà học sinh học ở bài này

b. Nội dung: GV cho một số câu hỏi điền từ vào chỗ trống

c. Sản phẩm: HS trả lời các câu hỏi điền từ

d. tổ chức thực hiện:

- *Chuyển giao nhiệm vụ:* GV tổ chức bằng hình thức hỏi-ghi đáp án nhanh.

- *Thực hiện nhiệm vụ:* HS chú ý, lắng nghe và trả lời nhanh câu hỏi từ GV:

Câu	1	2	3	4	5	6	7	8
Đáp án								

Câu 1: Có 3 quốc gia và nền văn minh được hình thành trên đất nước Việt Nam đó là.....

Câu 2: Nền văn hoá Phùng Nguyên là tiền thân của nền văn minh.....

Câu 3: Nền văn hoá Sa Huỳnh là tiền thân của nền văn minh....

Câu 4: Nền văn minh Phù Nam được hình thành trên lưu vực sông....

Câu 5: Văn minh Ấn Độ ảnh hưởng rất lớn đến nền văn minh.....và văn minh....

Câu 6: nghề trồng lúa nước là nghề chủ yếu của nền văn minh..... và nền văn minh....

Câu 7: Trống đồng Đông Sơn là sản phẩm của nền văn minh.....

Câu 8: Thánh địa Mỹ Sơn chính là sản phẩm tiêu biểu cho nền văn minh.....

- Nhận xét, kết luận: GV nhận xét, đưa đáp án, cho điểm.

Đáp án:

1	2	3	4	5	6	7	8
Văn Lang- Âu Lạc; Cham Pa;Phù Nam	Văn Lang- Âu Lạc	Chăm pa	Mê Công	Cham Pa - Phù Nam	Văn Lang- Âu Lạc và Cham Pa	Văn Lang- Âu Lạc	Cham Pa

4. Hoạt động vận dụng

a. Mục tiêu: vận dụng kiến thức, kỹ năng đã có để thực hiện nhiệm vụ được giao. Thông qua đó HS rèn luyện khả năng tìm kiếm, tiếp cận và xử lý thông tin từ nhiều nguồn khác nhau, góp phần hình thành và phát triển năng lực tự tìm hiểu lịch sử và tự học lịch sử.

b. Nội dung: GV giao cho HS tự thực hiện khi về nhà

c. sản phẩm: HS lựa chọn một thành tựu tiêu biểu của một văn minh ở trên đất nước Việt Nam

d. Tổ chức thực hiện:

- *Chuyển giao nhiệm vụ:* GV phát phiếu học tập và hướng dẫn HS thực hiện nhiệm vụ theo phiếu học tập:

PHIẾU HỌC TẬP

Yêu cầu: HS đọc SGK, tham khảo thông tin trên mạng internet để thực hiện nhiệm vụ sau:

Câu 1: Em hãy lấy một thành tựu tiêu biểu nhất ở nền văn minh Văn Lang-Âu Lạc để giới thiệu với bạn bè các nước? Giải thích vì sao sản phẩm đó là thành tựu tiêu biểu của nền văn minh Văn Lang- Âu Lạc.

Câu 2: Hãy kể và sưu tầm những nét đẹp tín ngưỡng dân gian ở địa phương em.

Trả lời

.....
.....
.....

Họ và tên học sinh

- *Thực hiện nhiệm vụ:* HS thực hiện nhiệm vụ ở nhà và nộp lại sản phẩm trong buổi học tiếp theo để cả lớp cùng trao đổi, thảo luận và đánh giá.
- *Báo cáo, thảo luận:* GV tổ chức cho một số HS báo cáo kết quả để cả lớp cùng nhận xét, góp ý sản phẩm trong buổi học tiếp theo.
- *Kết luận, nhận định:* GV nhận xét, chấm điểm sản phẩm của HS.